

A Fővárosi Ítéltábla a *(jogtanácsos neve)* által képviselt KDB Bank Európa Zrt. (1051 Budapest, Bajcsy-Zsilinszky út 42-46.) felperesnek – a Kovács, Barborják és Társai Ügyvédi Iroda (*alperesi képviselő címe*, ügyintéző: dr. Barborják Zoltán ügyvéd) által képviselt Magyar Állam alperes ellen általános szerződési feltételek érvényességének megállapítása iránt indult perében a Fővárosi Törvényszék 2015. március 11. napján meghozott 36.G.40.300/2015/6. számú ítélete ellen a felperes 7. sorszámon előterjesztett fellebbezése folytán meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 50.000 (ötvenezer) forint + áfa másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes a 2014. évi XXXVIII. törvény (Tv.) 6. §-a alapján indított egyesített perekben előterjesztett keresetében a 11. § (3) bekezdésének megfelelően annak megállapítását kérte, hogy a törvény időbeli hatálya alá tartozó időszakban az általa kötött forint alapú és deviza alapúnak nem minősülő deviza hitel- és kölcsönszerződések, valamint pénzügyi lízingszerződések részévé vált általános szerződési feltételek megfelelnek a 4. § (1) bekezdés a)-g) pontjaiban meghatározott valamennyi elvnek, így azok tisztességesek, és ezért érvényesek.

Kérte, hogy az elsőfokú bíróság Pp. 155/B. §-a alapján kezdeményezzen eljárást az Alkotmánybíróságnál a Tv. alaptörvény-ellenességének, valamint nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítása iránt, egyúttal a per tárgyalását függessze fel. Kérte továbbá, hogy az elsőfokú bíróság a Pp. 155/A. § (1) bekezdése értelmében a tárgyalás felfüggesztése mellett kezdeményezzen az Európai Bíróságnál előzetes döntéshozatali eljárást.

Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult. Részletesen bemutatta, hogy a felperes által megjelölt, a Tv. hatálya alá tartozó szerződéses feltételek egyike sem felel meg maradéktalanul a Tv. 4. § (1) bekezdésében foglalt elveknek.

Az elsőfokú bíróság az alkotmánybírósági és az előzetes döntéshozatali eljárások kezdeményezésére irányuló kérelmeket 5/II. sorszámú végzésével elutasította.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a felperes keresetét elutasította, és kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 635.000 forint perkölséget.

Ítéletének indokolásában idézte a kereset tárgyává tett általános szerződési feltételeket. Rögzítette, hogy az ítélet I/1. része alatti KDB Bank Általános Üzleti Feltételei 7.8.3. és 7.9.5. pontjai; az ítélet I/2. része alatti KFAF-2009. Általános Szerződési feltételek 4.4. és 7.3.1. pontjai; az ítélet I/3. része alatti Kölcsönszerződés gépjármű vásárlásához magánszemélyekre vonatkozó általános szerződési feltételek 4.5. pontjának az a része, amely az egyoldalú módosítás megismerhetőségét szabályozza és a 7.4.2. pontja; az elsőfokú ítélet I/4. része alatti LIZAF-2005. Általános Szerződési Feltételek és LIZAF-2007. Általános Szerződési Feltételek 6.4. pontjai; az ítélet I/5. része alatti LIZAF-2009. Általános Szerződési Feltételek 5.4. pontja és az 5.5. pontnak a módosításáról szóló tájékoztatás lebonyolítására vonatkozó rendelkezése, valamint a 8.5.1. pontja; az ítélet I/6. része alatti Gépjármű zárt végű pénzügyi lízingszerződés magánszemélyekre vonatkozó általános szerződési feltételek 4.4. pontja; az ítélet I/7. része alatti LIZVAF-2009. Általános Szerződési feltételek és LIZFAF-2009. Általános Szerződési Feltételek 5.4. és 8.5.1. pontjai; az ítélet I/8. része alatti Gépjármű fedezetű kölcsönszerződés magánszemélyekre vonatkozó általános szerződési feltételek 4.4. pontja; az ítélet II-III. része alatti Kondíciós listák, Hirdetmények devizaszerződések és forintszerződések esetén szerződéses feltételek nem tartoznak a Tv. hatálya alá.

Részletes indokát adta annak, hogy a törvény hatálya alá tartozó egyes általános szerződési feltételek milyen okok miatt nem felelnek meg a Tv. 4. § (1) bekezdésében felsorolt elvek összességének. Kitért az alkotmánybírósági és az előzetes döntéshozatali eljárások iránti kezdeményezések elutasításának indokaira is.

A felperes az elsőfokú ítélet elleni fellebbezésében elsődlegesen továbbra is az alkotmánybírósági eljárás kezdeményezését kérte, másodlagos kérelme az ítélet hatályon kívül helyezésére, és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítására irányult. Harmadlagos kérelme az volt, hogy a Fővárosi Ítéltábla állapítsa meg, hogy a per tárgyává tett általános szerződési feltételek rendelkezései megfelelnek a törvény által előírt követelményeknek, továbbá mérsékelje a perkölséget 210.000 forintra és az alperest marasztalja a per költségeiben.

Fellebbezésének indokolását elsődlegesen arra alapította, hogy az elsőfokú ítéletben vizsgált általános szerződési feltételeket csak a felperes kondíciós listái és hirdetményei – mint speciális rendelkezések – vizsgálata után lehetett volna értékelni. Az elsőfokú ítélet azt állapította meg, hogy a kondíciós listák és hirdetmények nem tartoznak a Tv. hatálya alá, így a kondíciós listák és hirdetmények alá tartozó szerződések változó (referencia) kamatozású szerződésnek minősülnek. Ebben az esetben pedig az ászf-ben szöveg szerint szereplő, de a kondíciós listák és hirdetmények hatálya alá tartozó rendelkezés tisztességességét, vagy tisztességtelenségét nem lehet megállapítani, hisz e rendelkezések hatálytalanok, így az adott jogviszonyokban már nem alkalmazhatóak.

A fellebbezés további indokai szerint az elsőfokú bíróság tévesen állapította meg, hogy az ítélet I/1. része alatti KDB Bank Általános Üzleti Feltételei 2.4.3., 7.1.5. és 2.4.8. pontjai nem felelnek meg az egyértelmű és érthető megfogalmazás elvének. Az e pontokban szereplő kifejezések ugyanis jogszabály által használt fogalmak, amelyek az 1959. évi IV. törvény (Ptk.) rendelkezései szerint nem minősíthetők tisztességtelennek. Az elsőfokú ítélet a 2/2012. (XII. 10.) PK véleményben (PK vélemény) foglaltak alapján vizsgálta e rendelkezéseket,

azonban az Alaptörvény 28. cikke, továbbá a Bszi. 2. § (2) bekezdése és 3. §-a értelmében nem lehet a PK véleményben írt szempontokat alkalmazni, hanem csak szigorúan a Tv. 4. § a)-g) pontjában lefektetett rendelkezéseket. A PK vélemény és a Tv. párhuzamos alkalmazása olyan súlyos eljárási hibát vet fel, amely az ítélet hatályon kívül helyezését alapozza meg, ugyanis sérti a lex posteriori derogat lex priori elvet, továbbá contra legem, kiterjesztő jogértelmezéshez vezet.

Előadta, hogy az általános szerződési feltételeiben használt kifejezések semmivel sincsenek a fogyasztó szempontjából elvontabb szinten, mint a 275/2010 (XII. 15.) Korm. rendelet (Korm. rendelet) által használt fogalmak, és az elsőfokú bíróság által elfogadott, illetve elutasított fogalmak konkrét jellege és absztrakciós mivolta között sem lehet különbséget tenni. A „bankközi piaci kamatlábakról” nem állapítható meg, hogy mely bankközi piacon, mely kamatlábat jelentik, és a „jegybanki alapkamatról” sem lehet tudni, hogy az mely ország jegybankjának alapkamatát takarja. Az „MNB intézkedései” egzakt fogalom, mert jogszabály határozza meg, hogy az MNB-nek milyen intézkedési jogai vannak. A jog nem tudása pedig egy jogállamban nem mentesít, így amit jogszabály rögzít, azt a feleknek nem kell a szerződésben, illetve az ászf-ben külön rögzíteni, az pedig elvárható egy ésszerűen tájékozott fogyasztótól, hogy ennek a kölcsönszerződés megkötését megelőzően utánanézzon. Arra is hivatkozott, hogy az általa csatolt, a Tv. hatálybalépése után készült MNB anyag is hasonló kifejezéseket használ.

A szimmetria elvéhez kapcsolódóan kifejtette, hogy a PK vélemény a szerződéskötéskor kialakult értékegyensúly megbomlása esetére írja elő a szimmetria követelményét. Ebből az következik, ha a szerződés megkötésekor volt alku, akkor a szerződési feltétel egyedileg megtárgyalt, így nem tartozik a Tv. hatálya alá. Ha volt értékegyensúly, akkor az esetleges hátrányt a szerződésben a felek kompenzálták, ebből eredően csak a szerződés teljes körű vizsgálatát követően lehet megállapítani az adott rendelkezés tisztességes, illetve tisztességtelen jellegét. Ennek eredményeként a Ptk. kommentár, a 13/93. számú fogyasztóvédelmi irányelv és annak kommentárja alapján az a következtetés vonható le, hogy a szimmetria elvének érvényesülését csak az egyes esetekben külön-külön lehet értékelni, ez az elv általánosságban, general clausulaként nem vizsgálható. Állította, hogy nem volt kötelezettsége az adott elv szerződéses rögzítése, a lényeges az, hogy azt a gyakorlatban hogyan alkalmazta.

Az átláthatóság elvénél utalt arra, hogy annak tényleges érvényesítése csak és kizárólag az egyedi esetben vizsgálható, az elsőfokú ítélet indokolása ez okból nem értelmezhető. Nem értelmezhető az ítéletben az sem, hogy az 5.4.3. pont nem felel meg a tételes meghatározás elvének, mivel ezen ászf-nek nincs 5.4.3. pontja.

Az ítélet I/2. része alatti KFAF-2009. Általános Szerződési Feltételek 4.5. pontjához fűzött ítéleti indokolással szemben kifejtette, hogy amennyiben a „jegybanki alapkamat”, illetve az „infláció” kifejezések használata esetén a szerződés szövegéből megállapítható, hogy mely ország jegybankjáról, illetve inflációjáról van szó, akkor az sem lehet kérdéses, hogy a rendelkezés mely ország állampapírjaira, illetve pénzüpiaci kamatára vonatkozik. Kitért arra is, hogy az elsőfokú bíróság az ítélet I/3. részében egyértelmű és érthető megfogalmazásként fogadta el „a jogi szabályozói környezet” fogalmát, ennek alapján pedig a 4.5. pont megfogalmazását is egyértelmű és érthető megfogalmazásként kell elfogadni. Az elsőfokú ítéletben a szimmetria elve kapcsán használt „annak érvényre juttatása” kifejezés csak az egyedi esetek vizsgálatát jelentheti. Az elsőfokú bíróság azonban az ítélet 48. oldalán kifejtette, hogy a per tárgyává tett általános szerződési feltételeket csak a Tv. alapján vizsgálja, az eseti vizsgálat kizárt. Az elsőfokú bíróság eljárása ezért a bizonyítást érintő olyan lényeges

eljárási szabálysértést valósított meg, amely e kritérium megítélését is befolyásolhatta volna, ezért e körben az elsőfokú bíróság új eljárásra utasítása indokolt. Álláspontja szerint a 7.3.1. pont a Tv. tárgyi hatálya alá tartozik, mert azt rögzíti, hogy a fogyasztó egyoldalú szerződésmódosítás esetén a szerződés felmondására jogosult. E rendelkezés érdemi vizsgálatának elmulasztása szintén olyan súlyú eljárási hiba, amely okot ad a hatályon kívül helyezésre.

A fellebbezés szerint az elsőfokú ítélet I/3. része alatti Kölcsönszerződés gépjármű vásárlásához magánszemélyekre 4.5. pont b) alpontjában rögzített „kötelező tartalékolási szabályok” kitételre is vonatkozik a „hitel-, és pénzügyi lízingszerződés alapján fennálló jogviszonyokat szorosan és közvetlenül érintő tevékenységhez kapcsolható” jelző, ami e kitégelt egyértelművé teszi. Ez a megfogalmazás egyébként jelentős mértékben hasonlít az ítélet I/2. részében egyértelműnek és érthetőnek elismert „prudens működésre vonatkozó törvényi szabályok” kifejezésre. Amennyiben a fenti jelző ezen kitételre nem vonatkozna, akkor az a 4.5. pont a) alpontja alatt feltüntetett „a bankra kötelező egyéb szabályozók” fordulat alá tartozik. Az elsőfokú bíróság a 4.5. pont c) alpontjával kapcsolatosan nem indokolta meg, hogy az ott írt kifejezések a jegybanki alapkamat kivételével miért nem egyértelműek, illetve érthetőek. E kifejezések a PK véleményben megengedettnek minősített szakkifejezések, azok az MNB fair bankra vonatkozó szabályainak is megfelelnek, ezért a múltban sem lehettek tisztességtelenek. Álláspontja szerint a 4.5. pont kapcsán nem rontotta le a tételes megfogalmazás elvét a „különösen, de nem kizárólagosan,” kifejezés. Megjegyezte, hogy az elsőfokú bíróság a 4.5. a) pontban alkalmazott hasonló megfogalmazást tételes megfogalmazásként elfogadta. A 7.4.2. pont a szerződés felmondásáról szól, ezért a Tv. tárgyi hatálya alá tartozik. Az objektivitás elvével kapcsolatban rámutatott, hogy a felsorolt tényezőkre a felperesnek az ítéletben foglaltakkal szemben volt ráhatása, és felhívta a másodfokú bíróság figyelmét e körben a bizonyítás lehetetlenségére.

Az elsőfokú ítélet I/4. része alatti LIZAF-2005., valamint LIZAF-2007. általános szerződési feltételekkel kapcsolatban nem tartotta értelmezhetőnek az elsőfokú ítélet 5.3. pontra vonatkozó azon indoklását, hogy „a bíróság fenntartja az előző pontban kifejtetteket”, mivel az I/3. részben nem volt 5.3. pont. Az elsőfokú bíróság tehát indoklási kötelezettségének nem tett eleget. Az 5.3. pont a)-c) pontjaiban használt fogalmak külön értelmezése nem szükséges, hiszen szakmai fogalmak alkalmazása a PK vélemény szerint sem tisztességtelen. Fenntartotta, hogy a szimmetria elvének a szerződés szövegében *expressis verbis* nem kell szerepelnie, a PK vélemény éppen azt tartalmazza, hogy a szimmetria kizárása tisztességtelen.

Az elsőfokú ítélet I/5. része alatti LIZAF-2009. Általános Szerződési Feltételek 5.5. pontjára, az I/6. része alatti Gépjármű zárt végű pénzügyi lízingszerződés magánszemélyekre 4.5. pontjára, az I/7. része alatti LIZVAF-2009. Általános Szerződési Feltételek és LIZFAF-2009. Általános Szerződési Feltételek 5.5. pontjára, az I/8. része alatti Gépjármű fedezetű kölcsönszerződés magánszemélyekre 4.5. pontjára vonatkozó ítéleti indokolást, miszerint „a bíróság fenntartja az előző pontban rögzítetteket”, értelmezhetetlennek tartotta, mert az ítélet előző részeiben nem szerepelt ezekkel megegyező sorszámú általános szerződési feltétel. Vitatta, hogy az elsőfokú ítélet I/5. és I/7. részei alatti 8.5.1. pontok ne tartoznának a Tv. tárgyi hatálya alá, hiszen az egyoldalú szerződésmódosítás esetére kikötött felmondási jog olyan elvi kritérium, amit a bíróság vizsgálni köteles.

Az elsőfokú ítélet II-III. részére irányuló fellebbezésében (Kondíciós listák, Hirdetmények) utalt a már korábban kifejtettekre. Arra is hivatkozott, hogy az 5/F/1. és 5/F/2. alatt csatolt okiratokkal azt kívánta bizonyítani, hogy mi tekintendő a jelen perben egy ésszerűen tájékozott fogyasztó által ismert kifejezésnek, ezáltal tisztességesnek. Az 5/F/2. szám alatti okirati bizonyíték bizonyítja azt is, hogy még a jogszabály által biztosított jogait gyakorolva is módja volt az egyoldalú módosítás okait befolyásolni.

Az alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására és a felperes perköltségben marasztalására irányult.

Fenntartotta az elsőfokú eljárás során az általános és érdemi ellenkérelmében előadottakat. Evidensnek vélte, hogy a Tv., a 2/2014. PJE (PJE) és a PK vélemény rendelkezéseit együttesen kell alkalmazni. Idézte az elsőfokú ítélet 48. oldalán rögzített helytálló ítéleti indokolást. Tévesnek tartotta a felperes azon következtetését, hogy a Korm. rendelet által használt fogalmak változatlan átvétele az általános szerződési feltételekbe kizárja a tisztességtelenség megállapíthatóságát. A Korm. rendelet ugyanis egy keresztszabály, amelyet a pénzügyi intézmény rendelkezési joga tölt meg konkrét tartalommal. Álláspontja szerint a felperes nem vette kellőképpen figyelembe azt a körülményt, hogy a fogyasztók a magyar jogrendben is kiemelten védett pozícióban vannak. A fogyasztóval szemben minden tevékenységi ágazatban fokozott tájékoztatási szabályok érvényesülnek. Az MNB és a pénzügyi intézmények közötti kommunikációra szánt szakmai iratok szó- és fogalomhasználatából pedig nem vonható le következtetés arra, hogy mi a fogyasztótól elvárható tudásszint. Egyetértett az elsőfokú ítélet 49. oldalán megfogalmazott indokolással. A szimmetria elve kapcsán kifejtette, hogy a PK véleményben is rögzített, a fogyasztó javára szóló egyoldalú szerződésmódosítási kötelezettség csak akkor kényszeríthető ki, ha ezt a felek közötti szerződés is tartalmazza. Ellenkező esetben a fogyasztó oldalán a kamatcsökkentés követelésére jogosultság nem keletkezik. Idézte az elsőfokú ítélet 50. oldalának erre vonatkozó helyes jogi indokolását. Álláspontja szerint az objektivitás elvének érvényesülésénél semmiképpen sem tekinthető negatív bizonyításnak annak bizonyítása, hogy egy adott szerződésmódosítási ok bekövetkezte a pénzügyi intézmény akaratán múlik-e. A szerződésmódosítási ok objektív jellegét általános, elméleti szinten kell bizonyítani, racionális keretek között. Kérte az előzetes alkotmánybíróági döntéshozatalra vonatkozó felperesi kérelem elutasítását, különös tekintettel arra, hogy az Alkotmánybíróság a törvény vizsgálata során alaptörvény-ellenességet nem állapított meg. A javára megítélt ügyvédi munkadíjat nem tartotta eltúlzottnak.

A fellebbezés alaptalan.

Az elsőfokú bíróság a bizonyítási eljárást a per eldöntéséhez szükséges mértékben lefolytatta, a tényállást helyesen állapította meg. Helytálló érdemi döntésével a másodfokú bíróság részben eltérő indokok alapján értett egyet. A fellebbezésben foglaltakra is tekintettel a Fővárosi Ítéltábla a következőket emeli ki.

Az Alkotmánybíróság a folyamatban lévő ügyben alkalmazandó jogszabály (Tv.) alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló, a Fővárosi Törvényszék és a Fővárosi Ítéltábla által előterjesztett bírói kezdeményezéseket részben elutasította, részben visszautasította (34/2014. (XI. 14.), 2/2015. (II. 2.) AB határozat). Az Alkotmánybíróság döntése folytán a Fővárosi Ítéltábla a Tv. rendelkezéseinek alkalmazására köteles (Alaptörvény 25-28. cikk, 2011. évi CLXI. törvény (Bszi.) 2.§ (2) bekezdés). A Fővárosi Ítéltábla az Alkotmánybíróság

eljárásának kezdeményezése iránti felperesi indítványt – újabb alapos indok hiányában – 2015. április 16. napján kihirdetett 4/I. sorszámú végzésével elutasította.

Az elsőfokú bíróság helyesen határozta meg, hogy mely általános szerződési feltételek nem tartoznak a Tv. hatálya alá. A Tv. 1. § (1) bekezdésének értelmében annak tárgyi hatálya alá – a 3. § (1) bekezdése mellett – csak a 4. § (1) bekezdése szerinti kikötések, azaz az egyoldalú kamat-, költség- és díjemelést lehetővé tevő általános szerződési feltételek tartoznak. A bíróság a perben kizárólag a Tv. hatálya alá tartozó, a kereset tárgyává tett általános szerződési feltételekről dönthet [6. §, 11. § (1) bekezdés].

A kereset tárgyává tett kondíciós listák és hirdetmények nem tartalmaznak egyoldalú kamat-, költség- és díjemelést lehetővé tevő szerződéses feltételeket, ahogyan a referencia kamatláb változásának követéséről szóló és a fogyasztónak felmondási jogot biztosító szerződéses kikötések sem. Helyesen járt el tehát az elsőfokú bíróság, amikor e szerződéses feltételek tisztességességét törvényi felhatalmazás hiányában nem bírálta el.

Minden alapot nélkülözött a felperes fellebbezésében foglalt azon levezetés, miszerint a fogyasztókkal kötött kölcsönszerződéseiben a kamatváltozás a kondíciós listák és hirdetmények változása folytán következett be, tehát referencia kamatot alkalmazott.

A perbeli időszakban hatályos 1996. évi CXII. törvény (Hpt.) 203. §-ának (3) bekezdése rendelkezik arról, hogy a pénzügyi intézmény köteles az ügyfélfogadásra nyitva álló helyiségeiben hirdetményben közzétenni a) az általános szerződési feltételeit tartalmazó üzletszabályzatát, b) az ügyfelek számára ajánlott pénzügyi és kiegészítő pénzügyi szolgáltatásokkal kapcsolatos szerződési feltételeket, c) a kamatokat, szolgáltatási díjakat, az ügyfelet terhelő egyéb költségeket, a késedelmi kamatokat, valamint a kamatszámítás módszerét. Ez utóbbi, c) pont alatt meghatározott hirdetményt nevesítik a pénzügyi szolgáltatók kondíciós listaként. A kondíciós lista, valamint az általános szerződési feltételeket tartalmazó üzletszabályzatok és az egyes szolgáltatásokra vonatkozó szerződési feltételek között nincsen általános és speciális viszony, a kondíciós lista ugyanis a hatályos kamatokat, díjakat és az egyéb költségeket teszi közzé.

A fogyasztói kölcsönszerződésben kikötött kamatok, költségek és díjak változtatásához az szükséges, hogy a felek a Ptk. 200. §-ának (1) bekezdése alapján az egyoldalú szerződésmódosítás jogáról a Hpt. 210. § (3) bekezdésében meghatározott korlátok között megállapodjanak. A közöttük fennálló polgári jogi jogviszonyban az egyoldalú kamatváltoztatásra a Hpt. 210. § (3) és a Ptk. 277. § (1) bekezdése alapján csak a szerződésben meghatározott feltételek esetén kerülhet sor. Az erre vonatkozó megállapodást és a változtatás feltételeit az üzletszabályzatba foglalt és az egyes szolgáltatásokra vonatkozó általános szerződési feltételek tartalmazzák. Ezáltal téves az a következtetés, miszerint a felperes fogyasztói kölcsönszerződése a kondíciós listában meghatározott „referencia kamatot” tartalmaznak.

Egyetértett a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bírósággal abban is, hogy a Tv. alkalmazása során figyelembe kell venni a PK vélemény 6. pontjában foglaltakat. A PK véleményben rögzítettek a Tv. rendelkezéseit nem rontják le.

A Tanács 1993. április 5-i 93/13. EGK irányelve a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről kimondja, hogy a tagállamok feladata annak biztosítása, hogy a fogyasztókkal kötött szerződések ne tartalmazzanak tisztességtelen feltételeket. Az irányelv rendelkezéseinek a nemzeti jogba való átültetését a jogalkotó a Ptk. 209. § és a 209/A. § beiktatásával kívánta teljesíteni. A Ptk. azonban a bank- és

hitelviszonyokban bevett gyakorlatként alkalmazott, a fogyasztói kölcsönszerződésekben általános szerződési feltételként megjelenő, a kialakult jogok és kötelezettségek egyensúlyának utólagos megbontására alkalmas, kizárólag a hitelezőt megillető egyoldalú szerződésmódosítási jog tisztességtelenségének megítélését elősegítő részletes szabályozást nem tartalmazott, és nem tartalmaztak ilyen ismérveket a Hpt. ügyfélvédelmi rendelkezései sem. Ebben adott eligazítást a bíróságok részére a PK vélemény a tisztesség elveinek lefektetésével. A PJE tette a bíróságok számára kötelezővé az egyoldalú szerződésmódosítási jogot tartalmazó általános szerződési feltételek tisztességtelenségének megítélése során a PK véleményben foglalt elvek alkalmazását, amikor 2. pontjában kimondta, hogy az egyoldalú szerződésmódosítást lehetővé tevő szerződési rendelkezés akkor tisztességtelen, ha az nem felel meg a PK vélemény 6. pontjában felsorolt elveknek. A PJE az Európai Bíróság egyes ügyekben kifejtett jogértelmezését szintetizálva tovább részletezte, illetve egyértelművé tette a PK véleményben lefektetett elveknek való megfelelés feltételeit. A Tv. pedig a PJE tisztességtelenség fogalmára vonatkozó kizárólag a bíróságokra kötelező általános jellegű jogelveket a törvényi szabályozás szintjére emelte (Tv. általános indokolás 1. pont). A Tv. célja az Európai Bíróság gyakorlatával és a PJE-vel egyezően az, hogy a tisztességtelen feltételeket kiküszöbölve a fogyasztói szerződéseket fenntartsa. (Tv. Általános indokolás 4. pont) Mindezekből az következik, hogy a Tv. fogyasztóvédelmi rendelkezéseinek a 93/13. EGK irányelvnek megfelelő értelmezéséhez és alkalmazásához mind a PK. véleményben, mind a PJE-ben foglaltakat a bíróságnak figyelembe kell vennie.

A Tv. 4. §-ának (1) bekezdése határozza meg azokat az elveket, amelyek maradéktalan megvalósulása esetén az egyoldalú kamatemelést lehetővé tevő általános szerződési feltétel tisztességtelensége megdönthető.

Az elsőfokú bíróság ítéletében vizsgálta, hogy a kereset tárgyává tett és a törvény hatálya alá tartozó általános szerződési feltételek valamennyi elvnek megfelelnek-e.

A Tv.-ben lefektetett elvek konjunktívák, bármelyik sérelme azt eredményezi, hogy a felperes egyoldalú kamatemelést lehetővé tevő szerződéses kikötése tisztességtelen. A Tv. nem állít fel sorrendet az egyes elvek között. Az adott szerződési feltétel tartalma, megszövegezése, felépítése határozza meg, hogy melyik elv hiánya állapítható meg határozottan és egyértelműen további bizonyítás nélkül, mely esetben a többi elv vizsgálata szükségtelen.

A felperes egyoldalú kamat-, költség- és díjemelését lehetővé tevő általános szerződési feltételeinél a tételes meghatározás elve jellemzően megvalósult. Annak megállapításához, hogy az oklistába foglalt feltételek teljességükben megfelelnek-e az egyértelmű és érthető megfogalmazás, valamint az átláthatóság elvének, értékelő, elemző, logikai vizsgálat, jogalkalmazói mérlegelés, az átlag fogyasztó ismeret szintjének meghatározása szükséges. A ténylegesség, arányosság és az objektivitás elve szakértői bizonyítást indokolhat. A szimmetria elvének biztosítása mérlegelés és szaktudás nélkül, az általános szerződési feltételek áttekintésével teljes bizonyossággal megállapítható. Az elv megvalósulásának hiánya pedig minden további vizsgálat nélkül a kereset elutasítását eredményezi.

A szimmetria elvének érvényesülése azt jelenti, hogy a fogyasztóra kedvező feltételváltozás hatása a fogyasztó javára is érvényesítésre kerüljön.

A piacgazdaságot alapvetően jellemző jogelvnek, a szerződési szabadságnak korlátja a szerződéses pozíciók egyensúlyának megteremtése. A fogyasztói társadalmakban a fogyasztók a jelentős gazdasági és szaktudásbeli fölényrel rendelkező nagyvállalatokkal és pénzintézetekkel szemben az érdekeiket szerződéskötésük során csekély mértékben, vagy

egyáltalán nem tudják érvényesíteni. A szerződéskötésnél az alku legtöbbször arra korlátozódik, hogy a fogyasztók a másik fél által kínált általános szerződési feltételeket elfogadják, vagy sem. A fogyasztóvédelmi irányelv célja, hogy a fogyasztóknak olyan védelmet biztosítson, mely által a szerződő felek jogainak és kötelezettségeinek egyensúlya fenntartható. Éppen ezért a szerződési feltétel tisztességességéhez szükséges szimmetria elvének biztosítását a felperes érvelésével szemben nem lehet úgy értelmezni, hogy a szimmetria megvalósul, ha a szerződés tételes rendelkezése a fogyasztó javára bekövetkező feltételváltozás esetén az annak megfelelő szerződésmódosítást nem zárja ki. Ez esetben ugyanis a szimmetria csupán a hitelező döntésétől függő lehetőség lenne. A Tv. 4. § (1) bekezdés g) pontjának az irányelvvel összhangban álló értelmezéséből kizárólag az a következtetés vonható le, hogy a szimmetria elvének érvényre juttatásához nem elegendő, ha azt a szerződés kifejezetten nem tiltja, hanem annak a szerződésbe foglalása is szükséges. A fogyasztók védelme, a szerződéses jogok és kötelezettségek egyensúlya csak akkor valósul meg ténylegesen, ha a fogyasztó a számára kedvező változás javára történő érvényesítését ellenőrizni tudja, és szükség esetén a pénzügytel szemben ki tudja kényszeríteni. Ez csak akkor lehetséges, ha az általános szerződési feltétel a bekövetkezett változás hatásának a fogyasztó javára történő érvényesítését előírja, valamint meghatározza azt a mechanizmust amellyel annak teljesítését a fogyasztó ellenőrizni és szükség esetén érvényesíteni tudja (PJE indokolás III. fejezet, Tv. Részletes indokolás 4. §).

Alaptalanul hivatkozott a felperes a fellebbezésében arra, hogy az általános szerződési feltételei azért felelnek meg a szimmetria elvének, mert ezen elvet a kamatemelések során érvényre juttatta. A bíróság feladata a Tv. alapján indított perekben kizárólag arra korlátozódik, hogy az általános szerződési feltétel tisztességtelenségéről döntsön, így annak, hogy a felperes az általános szerződési feltételeiben nem szereplő elvet ténylegesen alkalmazta-e, és ha igen, mi módon, a per eldöntése szempontjából nincs jelentősége. Valójában pedig, ha a szerződés a szimmetria érvényre juttatását kötelező módon nem tartalmazza, a fogyasztó a javára szóló feltétel hatását kikényszeríteni nem tudja, a szimmetria elve nem érvényesül.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bírósággal egyezően megállapította, hogy a kereset tárgyává tett, a Tv. hatálya alá tartozó általános szerződési feltételek egyike sem felelt meg a szimmetria elvének, mert egyetlen feltétel sem tette kötelezővé, hogy a fogyasztóra kedvező változás hatását a hitelező a fogyasztó javára érvényesítse, illetve a fogyasztót olyan helyzetbe hozza, hogy jogos igényét felismerje és érvényesíteni tudja. E rendelkezések hiánya a kedvező változás fogyasztó javára történő érvényesítését kizárta.

Mindezek alapján az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a per tárgyává tett általános szerződési feltételek nem feleltek meg hiánytalanul a Tv. 4. § (1) bekezdésében megfogalmazott elveknek, és a felperesnek ezáltal a Tv. 4. § (1) bekezdésében felállított vélelmet nem sikerült megdöntenie.

A korábban kifejtettek szerint a Tv. 4. § (1) bekezdésében meghatározott elvek közül egyetlen elv érvényesülésének hiánya kizárja a 6. § szerint indított kereset teljesíthetőségét. Így a perben az együttes feltételek egyikének hiánya már szükségtelenné teszi a további elvek vizsgálatát. Mindezek alapján a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének a szimmetria elvéhez kapcsolódóan kifejtett jogi indokolását meghaladó és ezáltal a további elvek megvalósulásának bizonyítékait már szükségtelenül értékelő részeit – utalással a Tv. 11.

§ (2) bekezdésére – mellőzte, és figyelemmel arra, hogy mindezek a másodfokú eljárásban sem vezethetnek eltérő érdemi döntéshez, a fellebbezés e hivatkozásaira nem tér ki ítéletében.

Alaptalanul sérelmezte a felperes, hogy az elsőfokú ítélet azon indokolása, miszerint „a bíróság fenntartja az előző pontban rögzítetteket” megfosztja őt a fellebbezés lehetőségétől. Az elsőfokú bíróság ezen visszautaló indokolásából egyértelműen megállapítható, hogy az az előző részében (I/4.) kifejtett részletes indokokra utal vissza.

Az elsőfokú ítélet I/1. pontja alatti jogi indokolás utolsó bekezdésében szereplő 5.4.3. pont pedig nyilvánvalóan elírás eredménye, az ítélet elején idézett általános szerződési feltétellel összevetve egyértelműen megállapítható, hogy az indokolás annak 2.4.5. pontjára vonatkozik.

A felperes a fellebbezésében nem adta elő, hogy az alperesi jogi képviselő javára megítélt ügyvédi munkadíj mérséklését milyen okból kéri. A másodfokú bíróság nem látott indokot az elsőfokú eljárásban kifejtett ügyvédi tevékenység alapján arra, hogy az elsőfokú bíróság által a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. §-ának (3) bekezdése alapján kiszámított ügyvédi munkadíjat mérsékelje.

A felperes a másodfokú eljárásban a tárgyalás berekesztését megelőzően a tárgyalás elhalasztását arra hivatkozva kérte, hogy az alperes fellebbezési ellenkérelmét a fellebbezési tárgyaláson ismerte meg. A Tv. speciális eljárásjogi szabályai alapján az alperesnek a fellebbezési ellenkérelmét legkésőbb a tárgyaláson kell előterjesztenie (13. § (7) bekezdés). A tárgyalás elhalasztásának a Tv. 7. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 239. §-a és 151. §-ának (1) bekezdése értelmében jogszabályi alapja nem volt, és azt a tárgyaláson ismertett ellenkérelemben foglaltak sem indokolták.

Mindezekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A felperes fellebbezése eredménytelen volt, ezért a másodfokú bíróság a Pp. 239. §-a és a 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte az alperes jogi képviselével felmerült másodfokú perköltség megfizetésére. Az alperest képviselő ügyvéd munkadíját a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. §-ának (3) és (5) bekezdése alapján az alperes által a fellebbezési eljárásban végzett ügyvédi tevékenység időigényére figyelemmel állapította meg.

Budapest, 2015. április 30.

Dr. Höbl Katalin s.k.
a tanács elnöke

Egriné dr. Salamon Emma s.k.
előadó bíró

Dr. Bleier Judit s.k.
bíró

A kiadmány hitelül: